

ΣΗΜΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΑΤΡΙΣ ΚΗΠΡΑ

Ενότητα 8

Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης (1821-1827)

Ποιοι παράγοντες ευνόησαν την επιτυχία της επανάστασης στον νότιο ελλαδικό χώρο;

- ★ Ο **ολιγάριθμος** οθωμανικός στρατός,
- ★ Η αποστολή μεγάλων οθωμανικών δυνάμεων εναντίον του **Αλή Πασά**,
- ★ Ο **πυκνός** ελληνικός πληθυσμός,
- ★ Η προετοιμασία από τους **Φιλικούς**,
- ★ Τα ένοπλα σώματα (**Κλέφτες, αρματολοί**),
- ★ Η **πολεμική εμπειρία** πολλών Ελλήνων στην **ξηρά** και στη **θάλασσα**,
- ★ Τα εφοδιασμένα με **κανόνια** εμπορικά πλοία,
- ★ Η γεωγραφική διαμόρφωση του **εδάφους** που διευκόλυνε τον **κλεφτοπόλεμο**.

Ποιες υπήρξαν οι εστίες της επανάστασης;

- Η επανάσταση ξεκίνησε το **Μάρτιο** του **1821** από την **Πελοπόννησο**.
- Επεκτάθηκε:
 - προς **βορρά** από την **Ήπειρο** έως τη **Θράκη**,
 - προς **νότο** μέχρι και την **Κρήτη**,
 - ανατολικά ως τη **Μικρά Ασία** και την **Κύπρο**.
- Εδραιώθηκε:
 - **Πελοπόννησο**,
 - **Στερεά Ελλάδα**
 - **Νησιά του Αιγαίου**
 - Στις άλλες περιοχές **καταστάλθηκε** γρήγορα.

**ΕΝΑΡΞΗ ΚΑΙ ΕΞΑΠΛΩΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ**

- Περιοχές που έπανάστασαν τον Μάρτιο (21 ως 31)
- Περιοχές που έπανάστασαν τον Απρίλιο
- Περιοχές που έπανάστασαν τον Μάιο
- Περιοχές που έπανάστασαν τον Ιούνιο και τον Ιούλιο
- Περιοχές που έπανάστασαν το 1822

Χάρτης των κυριότερων επαναστατημένων περιοχών
κατά τη διάρκεια του Αγώνα της Ανεξαρτησίας

Ποια πρόσωπα πρωταγωνίστησαν στον Αγώνα;

Ηγέτες της Επανάστασης:

- **Θεόδωρος Κολοκοτρώνης**
- **Γεώργιος Καραϊσκάκης**
- **Οδυσσέας Ανδρούτσος**
- **Μάρκος Μπότσαρης**
- **Κωνσταντίνος Κανάρης**
- **Ανδρέας Μιαούλης**

Από τις γυναίκες διακρίθηκαν:

- **Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα**
- **Μαντώ Μαυρογένους**

Θόδωρος Κολοκοτρώνης

Γεώργιος Καραϊσκάκης

Ανδρέας Μιαούλης

Οδυσσέας Ανδρούτσος

Κωνσταντίνος Κανάρης

Μαντώ Μαυρογένους

Τι γνωρίζετε για τις στρατιωτικές επιτυχίες της επανάστασης (1821-1824);

1821:

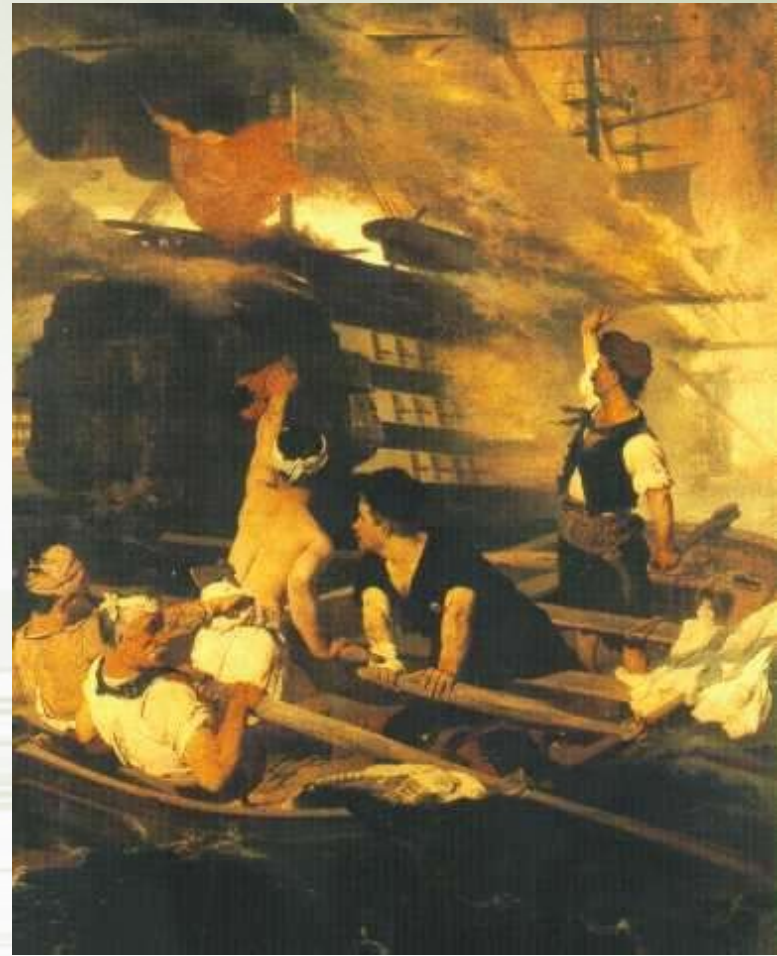
- ☠ Καταλήψεις πόλεων
- ☠ Απαγχονισμός πατριάρχη **Γρηγορίου Ε΄**.
- ☠ Οι οπλαρχηγοί της Ρούμελης αντιστέκονται στα **Βασιλικά, Γραβιά, Αλαμάνα**.
- ☠ Κατάληψη **Τριπολιτσάς (Σεπτέμβρης 1821)**.
- ☠ Το **ναυτικό** εμποδίζει τις κινήσεις των Τούρκων, υποστηρίζει τις δυνάμεις ξηράς και συμμετέχει σε **πολιορκίες παραλιακών φρουρίων**.

Στρατιωτικές εξελίξεις το 1822

■ Σφαγές της Χίου:

- 23.000 Έλληνες σφάχτηκαν,
- 47.000 αιχμαλωτίστηκαν,
- Οι Ευρωπαίοι συγκινούνται,
- Ο Κανάρης εκδικείται ανατινάζοντας την τουρκική ναυαρχίδα.
- Στις 25-28 Ιουλίου 1822, ο Δράμαλης συντρίβεται στα **Δερβενάκια** από τον Κολοκοτρώνη.

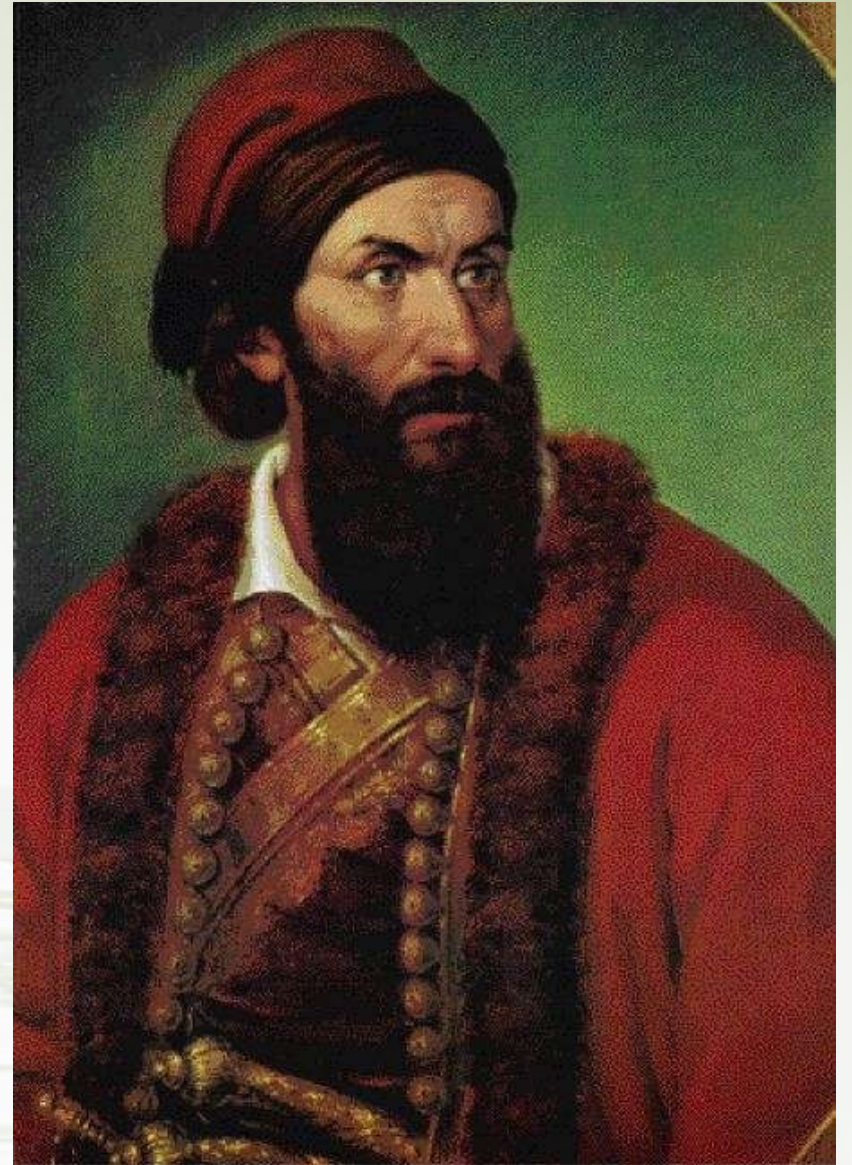
Εξελίξεις το 1823 - 1824

- Θάνατος του **Μάρκου Μπότσαρη(1823)**.
- **Μοχάμετ Άλι**, ηγεμόνας της Αιγύπτου:
 - Καταστέλλει την επανάσταση στην **Κρήτη**
 - Στην **Κάσο**, και τα **Ψαρά**.
- Νίκη του ελληνικού ναυτικού στο **Γέροντα (29 Αυγούστου 1824)** με τον **Μιαούλη**.

Η φάση της στρατιωτικής κάμψης (1824-1827)

- 💣 **1825: Ιμπραήμ** ανακαταλαμβάνει μεγάλο μέρος της Πελοποννήσου.
- 💣 **Παπαφλέσσας:** πέφτει στο **Μανιάκι** (20 Μάη 1825).
- 💣 Μάχη στους **Μύλους της Λέρνης** (13 Ιουνίου 1825).
- 💣 **Δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου (1825-6)** από τους τουρκοαιγυπτίους – έξοδος **του Μεσολογγίου (Απρίλης 1826)**.
- 💣 **Θάνατος του Καραϊσκάκη** (23 Απριλίου 1827).
- 💣 Κατάληψη της **Ακρόπολης** των Αθηνών. Η επανάσταση σβήνει.
- 💣 Οι Ευρωπαϊκές δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) αποφασίζουν ειρήνευση (**Συνθήκη Λονδίνου** – 6 Ιουλίου 1827) και δημιουργία ελληνικού κράτους.

1821

- ☐ μάχη στην Αλαμάνα (Α. Διάκος)
- ☐ μάχη στη Γραβιά (Ο. Ανδρούτσος)
- ☐ κατάληψη της Τριπολιτσάς

1822

- ☐ μάχη στα Δερβενάκια (Θ. Κολοκοτρώνης)
- ☐ πυρπόληση ναυαρχίδας (Κ. Κανάρης)
- ☐ καταστροφή της Χίου

1823

- ☐ μάχη στο Καρπενήσι (Μ. Μπότσαρης)

1824

- ☐ ναυμαχία στον κόλπο του Γέροντα (Α. Μιαούλης)
- ☐ καταστροφή των Ψαρών
- ☐ καταστροφή της Κάσου

1. Να απαντήσετε σύντομα τις ακόλουθες ερωτήσεις

α. Να αναφέρετε κάποιους από τους πρωτεργάτες της Ελληνικής Επανάστασης.

β. Να αναφέρετε επιγραμματικά τις κυριότερες φάσεις του Αγώνα για τα χρόνια 1821-1824.

γ. Συνθήκη του Λονδίνου: τι προέβλεπε, ποιοι την προώθησαν, πότε έγινε;

2. Να αντιστοιχίσετε τα γεγονότα της στήλης Α' με τις ημερομηνίες της στήλης Β':

Στήλη Α'

α. Απαγχονισμός Γρηγορίου Ε'

β. Άλωση της Τριπολιτσάς

γ. Σφαγή της Χίου

δ. Καταστροφή του Δράμαλη

ε. Έξοδος του Μεσολογγίου

Στήλη Β'

1. 10-11 Μαΐου 1826

2. Πάσχα 1822

3. 10 Απριλίου 1821

4. 23 Σεπτεμβρίου 1821

5. 25-28 Ιουλίου 1822

3. Να αποφασίσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

- α. Οι Τούρκοι απαγχόνισαν τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε΄ στις 10 Ιουλίου 1822.
- β. Ο Κανάρης ανατίναξε την τουρκική ναυαρχίδα ύστερα από τη σφαγή της Χίου.
- γ. Το 1825 σκοτώθηκε ο Μ. Μπότσαρης πολεμώντας έξω από την Αθήνα.
- δ. Στη Ναυμαχία του Γέροντα (29 Αυγούστου 1824) οι ελληνικές ναυτικές δυνάμεις κατάφεραν ισχυρό πλήγμα στον τουρκοαιγυπτιακό στόλο.
- ε. Ο Παπαφλέσσας πέθανε πολεμώντας στο Μανιάκι (20 Μαΐου 1825).

Άσκηση

1. Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με αυτά της στήλης Β (κανένα στοιχείο της στήλης Α δεν περισσεύει).

A

B

-
1. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	→	α. Χάνι της Γραβιάς
2. Αθανάσιος Διάκος	→	β. Μανιάκι
3. Οδυσσέας Ανδρούτσος	→	γ. Ναυμαχία Γέροντα
4. Κωνσταντίνος Κανάρης	→	δ. Δερβενάκια
5. Ανδρέας Μιαούλης	→	ε. Αλαμάνα
6. Παπαφλέσσας	→	στ. Ηγεμόνας της Αιγύπτου
7. Δράμαλης	→	ζ. Ανατίναξη τουρκικής ναυαρχίδας
8. Μοχάμετ Άλι	→	η. Πολιορκία της Ακρόπολης
9. Ιμπραήμ	→	η. Πολιορκία της Ακρόπολης
10. Γεώργιος Καραϊσκάκης	→	η. Πολιορκία της Ακρόπολης

2. Αφού μελετήσετε την πηγή 1 του βιβλίου σας, προσπαθήστε να παρουσιάσετε σε σύντομο κείμενο την ατμόσφαιρα που επικρατούσε μεταξύ των ξεσηκωμένων Ελλήνων πριν από την έναρξη του Αγώνα.

1. Οι απαρχές της ελληνικής επανάστασης

Οι περισσότεροι από αυτούς [ενν. τους Έλληνες] στην αρχή της επανάστασης ήσαν χωρίς άρματα [...] και οι σημαίες των περισσοτέρων ήσαν τσεμπέρες των γυναικών των. Ερωτούσαν οι απλοί Έλληνες τότε ο ένας τον άλλον διά τι εμαζώχθησαν εδώ και τι θα κάμωμεν. [...] Οι Έλληνες εις την αρχήν της επαναστάσεως αυτομάτως εσυναθροίζοντο εις τα στρατόπεδα [...]. Έπειτα όμως ο Κολοκοτρώνης επρολάμβανε και τους εσυνάθροιζε διά διαταγής αυτού, ή της κυβερνήσεως, και δεν τους άφηνε να συνέρχωνται αυτομάτως, διότι εφοβείτο την ραδιουργίαν και την λιποταξίαν και ήθελε να τους έχη όλους υπό επιτήρησιν.

Φωτάκος (Φώτιος Χρυσανθακόπουλος), *Απομνημονεύματα περί της Ελληνικής Επανάστασεως*, Αθήναι 1858, τόμ. Α', σ. 81.

4. Αφού διαβάσετε το παρακάτω απόσπασμα, να απαντήσετε την ερώτηση που ακολουθεί:

**Διαφωνίες μεταξύ των Ελλήνων αναφορικά με την έναρξη
Επανάστασης στην Πελοπόννησο**

Στις 26 Ιανουαρίου 1821 έλαβε χώρα στο Αίγιο μυστική συγκέντρωση μνημόνων Φιλικών, προκρίτων και αρχιερέων της βορειοδυτικής Πελοποννήσου, γνωστή στην ιστορία ως Συνέλευση της Βοστίτσας [η ονομασία του Αιγίου επί Τουρκοκρατίας]. Στη συνέλευση παρευρισκόταν και ο αρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαίος – Παπαφλέσσας, απόστολος της Φιλικής Εταιρείας, μία άκρως ενδιαφέρουσα προσωπικότητα, ο οποίος παρουσίασε τις εντολές του Αλέξανδρου Υψηλάντη σχετικά με την έναρξη του Αγώνα στο Μοριά. Οι πρόκριτοι και οι κληρικοί αντιμετώπισαν με δυσπιστία – και ορισμένοι με φανερή εχθρότητα – τον Παπαφλέσσα [...]. Η συζήτηση εξελίχθηκε σε σκληρή αντιμαχία και ανταλλαγή ύβρεων – ιδιαιτέρως μεταξύ του επισκόπου Παλαιών Πατρών Γερμανού και του Καλαβρυτινού προύχοντα Ανδρέα Ζαΐμη, από τη μία, και του Παπαφλέσσα από την άλλη – και τελείωσε με ανταλλαγή εκατέρωθεν απειλών. [...] Ο Γερμανός εξύβρισε τον Παπαφλέσσα: «Είσαι άρπαξ, απατεών και εξωλέστατος», και ο τελευταίος αποχώρησε απειλώντας ότι θα ξεκινήσει, σύμφωνα με τις εντολές της Φιλικής, την Επανάσταση, «και όποιον πιάσουν οι Τούρκοι δίχως άρματα ας τον σκοτώσουν».

Στ. Π. Παπαγεωργίου, «Πρώτο Έτος της Ελευθερίας, από τις Παρίστριες ηγεμονίες στην Επίδαυρο», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τόμος 3, σελ. 59*

© Με βάση το παραπάνω κείμενο, ποιες σκέψεις κάνετε για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες ξεκίνησε η Επανάσταση; Πώς συνδέονται οι παραπάνω αντιδράσεις με τα χρόνια 1825-1827;